

Мешање партије и државе у номиналном и суштинском смислу није новина у политичком животу Србије. После 45 година владавине Комунистичке партије која је као хоботница своја пипке пружала у све структуре државе и друштва и на тај начин их контролисала ова социопатолошка појава одлика је готово свих земаља у транзицији.

Још горе,она је малигнитет у четвртом стадијуму еволуције,скоро неоперабилан,захватио је све органе система,разорио витална ткива исцрпљеног организма.

Требало је најмање деценија времена да би тај хирушки рез успешно раздвојио та двојајчана мутанта,да партија и држава остану у ефикасној симбиози,да буду пристојно близу,али ипак довољно далеко.

Она друштва која ту операцију нису преживела прешла су из стања једнопартијског у стање вишепартијског система.Замахнули су мачем и од немани створили многоглаву аждају,са мањим главама,са мањим мозговима,али са исто тако великим чељустима и још већим желуцима које треба напунити.

Зато судбина српских институција,нарочито у време релативно безуспешне транзиције,нарочито у вртлогу економске кризе,нарочито пред изборе,зависи од стања у партији која претендују на њихово контролисање.

Од стања у Демократској странци често је зависио и распоред кадрова у државним структурама.

После петооктобарских промена ДС је знао да у њеним редовима не постоји човек који би могао бити изабран од народа на директним,непосредним изборима.То је и условило расподелу функција у том пре-револуционом периоду-Коштуница за председника СРЈ, Ђинђић за премијера.

Како се судбина заједничке државе приближавала крају,а мандат тада хашког оптуженика,силом прилика и председника Србије,полако истицао свима је било јасно да је то место резервисано за човека који је директним бирањем срушио Милошевића.Али,Коштуница није рачунао да ће за противника имати јаког кандидата ДС-а јер га они ни тада нису имали у лику Мирољуба Лабуса (избори 2002.) већ је највећи проблем био цензус од 50% бирачког тела.

Демократска странка знајући да нема личност одговарајућег капацитета за ту функцију примењује маневар како би политчки систем приближио канцеларском моделу-одржавање пасивног,изолованог,контролисаног председника (Милан Милутиновић,Наташа Мићић).

Две су ствари утицале да додје до преокрета и ресетовања тако устројеног система.

Прво-промене у ДС-у.

После атентата на Зорана Ђинђића осетила се празнина у врху ове странке.Она није била устројена по принципу пирамиде широке основице,јер испод овакве несвакидашње,историјске,снажне личности нису стајали достојни сарадници,није било одговарајуће замене.

Од четири подпредседника Тадић и Гордана Чомић мудро су се повукли знајући да олујна времена треба провести у заклону,али чувајући партијске књижице како би били легатимни претеденти на место капетана тог великог,насуканог брода.

Најјачи,најекспониранији,а Ђинђићу најближи подпредседник имао је тешку хипотеку,пра-грех,грешку која је спречавала остварење његових нарастајућих

амбиција. Не, то нису биле ни прљаве руке, ни пречиста савест, ни сурово обрачунавање са дојучерашњим коалиционим партнерима, ни контраверзно понашање, ни константно трачарење чаршије.

Чедомир Јовановић, као један од водја студентских протеста '96.-'97., био је одабран од стране ментора да прескочи све страначке контроле, тестове, доказивање лојалности и заобишавши све тешке дуготрајне испите који су нужни да би се направила политичка каријера постављен је на место другог човека странке. То за строго дефинисану страначку хијерархију био је неопростив грех, а завист која је прикривено кључала као бујица која носи све однела је и прљаву воду и дете из корита.

Остао је задњи подпредседник, задњи по свему, да попуни место премијера у најдраматичнијем тренутку модерне српске историје. Није прошло ни шест месеци ДС је изгубила скупштинску већину, а како стање у држави одредјује стање у партији и обрнуто, и последице тога биле су очекиване-смена у врху странке.

То је други фактор ревизије канцеларског система. Избор Бориса Тадића за председника Демократске странке.

На руку му је ишло и то што је главни опозициони такмац потрошио свог најјачег играча за премијера (Коштуница) те му је пут ка месту председнику Србије био широм отворен после доношења митровданског Устава.

Наступају варљива лета кохабитације где Тадић стабилизује своју позицију и на месту првог човека странке (повлачење Живковића, избацивање Јовановића) и на место председника Србије (формира Народну канцеларију, активира се у вршењу извршне власти).

Тада се у ДС-у полако спремају за поновно заузимање оног места које им и припада, водеће демократске странке, али Тадић прави Ћинђићеву грешку. Иза себе, као и сваки егоцентрични, ауторитативни водја, нема достојног саиграча.

Подпредседници Гордана Чомић, Слободан Гавриловић, Душан Петровић јесу лојални страначки војници, али без довољног политичког капацитета за преузимање главних државних функција.

Отуда и она гротескна најава премијерске кандидатуре Божидара Ђелића. Експерт, дуго времена ванстраначка личност, неутралан у међустраначким окршајима, технократа-недовољно за тако важну функцију која је плод пре свега међустраначког договора.

Тадић, после тесне, али готово референдумске победе 2008. нема другог избора него да на таласу овог тешко извојеваног тријумфа избори себи и парламентарну већину и тако под своју контролу стави обе полуге извршне власти.

Као што је Ђинђићу био потебан слаб, изолован, контролисан председник у канцеларском, Тадићу треба такав премијер у новоформираном председничком систему.

Мирко Цветковић био је идеалан за ту улогу.

Али, Тадић је свестан дугорочних последица такве одлуке. Зато тражи решења примењена у сличним условима.

Да, у Србији може се применити руски модел где је Путин готово сам одредио свог наследника и без већих политичких последица преузео до тада врућу премијерску фотељу. У таквим околностима то је апсолутно безбедно. Да ли је данас уопште могуће замислити да ће се Медведев понети према Путину као што се Јељцин понашао према Козирјеву или Примакову? Ко је ту коме шеф?

И Тадић може да рачуна на сличну позицију, али предуслов таквог расплета ствари је одговарајућа замена на месту председника.

Да се о томе почело водити рачуна и да се за тај пост-Тадићев период припрема терен видело се на последњој изборној Скупштини Демократске странке.

То се може закључити и из грчевите и наравно неуспешне борбе министра Јеремића за подпредседничко место (један играч мање) које је улазница за арену и велико финале, а такође на то упућују и профили петоро изабраних подпредседника.

Јелена Триван и Бојан Пајтић изабрани су по кључу, и иако овај други суверено влада демократама у Војводини, обома је јасно да испадају још у претквалификацијама.

Драган Дјилас мудро ограничава своје амбиције на управљање престоницом, жели други мандат као проверу своје стварне политичке моћи јер ће место градоначелника морати да заслужи директним избором својих суграђана, а не коалиционим вратоломијама. После евентуалног успеха и завршетка другог мандата потражиће себи адекватно место и на националном нивоу.

Душан Петровић мудро нема амбиције и сам зна да је за себе достигао врх страначке хијерархије.

Остао је човек који комбинује снагу Тадићеве харизме и технократског шарма, особа која зна да Срби воле ред и дисциплину, али не у фабричким халама већ са пушком у руци, министар који је, за разлику од реформи банкарског (Динкић), здравственог (Милосављевић) и правосудног (Маловић) система, које су обиловале бројним аферама, свој сектор трансформисао делом популистички (укидање обавезног служења војног рока), делом стручно (професионализација, инострана обука кадра), делом политички (организација по НАТО стандардима).

Драган Шутановац има све неопходне предуслове да помогне Тадићу да избегне грешку у коју је почео да срља на почетку своје владавине.

Председник може да рачуна на безрезервну лојалност свог министра војног, а сви органи странке спремни су да му дају подршку за било коју државну функцију.

Он је идеални кандидат за српског Медведева.

Наравно, све уз услов да демократе победе на следећим парламентарним изборима.

Шутановац зна да се до такве позиције не може доћи без наклоности међународног фактора. Зато се и опрезно замера истраумираном српском бирачком телу јавним изјашњавањем да је за улазак Србије у НАТО.

Да, то даје аргумент опозицији да министар не поштује скупштинску резолуцију о неутралности, то провоцира десничаре и националисте који увек овде имају плодно тло за своје запаљиве покличе да га оптуже за велеиздају, али га све то препоручује за конструктивног партнера у будућим 'евро-атлантским' интеграцијама које се планирају у Београду и Бриселу. Зато се иза кулиса и тражи погодна личност која би на дужи рок имала довољно снаге и интегритета да то што ефикасније и безболније одради.

Развојни пут Драгана Шутановца, чини се, тек почиње.